

на території занадто малій, яка до тогож все є жертвою різноманітних природніх катаклізмів. В той же час якраз у Сполучених Державах поширено безробіття. Японцям, які страждають далеко менше від уявних нещастя, загрожує натомість — цілком реальне поважне нещастя — що вони не знаходять ніде необхідного для все зростаючого населення, яке вже зараз є дуже густе, місця осідку. І ось тут лежить дійсна проблема Пацифіку, проблема остільки важна, що я навіть не претендую порушувати її тут.

(З французького переклав І—ий).

Д.м. Донцов

Українське васиш і рідна колтунерія

Хто читає совітську пресу, гадає, що вернули часи 1918 року; що в ССРСР. кипить горожанська війна, що англійці висаджують десант в Архангельську, що евакуується Київ.

На всіх совітських достойників напала формальна гістерія. Голова Виконкому України, Петровський кличе „українські народні маси“ згуртуватися довкола „обожяемого монарха“, радон, довкола „центра пролетарської революції“ — Москви з її „обожяемим вождьом“ Сосом Джугашвілім, і не уступити ворогові „ні пяди“ української землі... Совітський спеціаліст від „очковтірательства“, емігрант з білостоцького гета — Літвінов-Валах апелює до „патріотизму всіх народів нашої великої федерації“ — не допустити нових „дванадцять язиків“ на укохану Україну... Співробітник „Вядомосці Літерацкіх“ Радек-Собельзон (фін Тарнов) — мобілізує громадську думку цілого світу — проти нечуваного замаху на „свободу народів“ і на інтегральність совітського „союзу“, від якого хочуть відірвати так йому потрібну Україну... А щирий українець — Косьор з себе виходить, що „український націоналізм“ знову підносить голову на Наддніпрянщині, та що — не зважаючи на дуже активну діяльність большевицької „Малоросійської Колегії“ з Балицьким на чолі, — „Україна, складова й невіддільна частина ССРСР. знову опинилася в осередку загальної уваги та імперіалістичних зазіхань“.

І коли це? Коли ці чутки про інтервенцію лунають наново? Якраз тоді, коли Москва з „центра світової революції“ — стає центром буржуазного пацифізму! Якраз тоді, коли 3-ий Інтернаціонал простягає руку згоди не до „всіх трудящих“, а до Нью Йоркської Вол-Стріту, до „дрібнобуржуазних“ протекторів Ставіського з над Сени і до фешенебельних лордів... Тоді, як давно вже минули часи, коли грозилося — „лордам по мордам“, коли викрадалося Кутепова і коли Шварцбарти доконували свого нікчемного чину на бруку Парижа.

З точки погляду „марксівської діалектики“ — ніхто, в цій нісенітниці не визнається: Чому інтервенція? Яка інтервенція? Але з точки погляду звичайної логіки — загадку наглого згістеризування отих „достойників“ — не тяжко відгадати. Поки Бородин сидів в Кантоні, комунізуючи Китай, а Крестінскій в Берліні, керуючи акцією Димітрових і Люббе, — хто міг тоді думати про інтервенцію і про загрозу совітській Україні?! Але тепер — коли комуністична компанія опинилася за ґратами в Німеччині (на великий роспач наших соціалістів-радикалів), а Літвінов не сміє і слова протесту проти того заявити, коли совітський Блюхер мусить вже не про Манджурію й Монголію думати, а про „славне море, широкий Байкал“ — жижки у російських достойників зачинають трястися. А примара інтервенції воскресає в їх переляканій пам'яті — грізний 1918 рік.

Пакти, союзи, розмови дипломатичні — це все пусте, і кремлівці напевно пригадують собі, як то колись європейські дипломати розмовляли дружньо з урядом Абд-уль-Гаміда, рівночасно нишпорячи за островами й територіями, які можна було при першій нагоді відірвати від згнилої отоманської імперії, з якою перебувалося в „дружніх відносинах“... А крім того тавро зрадництва остаточно заясніло на чолах всіх сторонників „братнього співжиття“ між УССР та ССРР. Україною можна тепер рядити з Москви тільки на основі „положення о чрезвычайней охроне“, як колись за небіжчика царя.

Щож дивного, що так погерпають тепер у Москві за ту „нераздельную саставную часть“ совітської імперії? На Україні — наступило васишт, порожнеча. „Власть ушла“ — як кажуть росіяни. Імперія чується zagrożеною. І на Україні — влади нема, є хаос: уряду нема — є поліція; нема й правлячої верхівки, нема совітського „дворянства“, яке — за реформою Кагановича — наспіх перемінюється в „корпус жандармів“. А що найважніше — нема тої тоненької верстви місцевих яничарів — які творили на Україні видиво місцевої влади. Скрипник був її символом, з ним впали останні маски. Тоненька нитка духового, ідейного контакту між населенням і владою — обірвалася, й на Україні повстала порожнеча. А що *natura horret vasisht*, (природа не зносить порожнечі), — то ясна річ, що всі — і Москва, і Європа — насторожено чекають — хтож заповнить ту порожнечу і коли?

Звідци — страх перед інтервенцією, звідци загострений чекістський курс на Україні, звідти й факт підкреслений Косьором, що Україна знову опинилась в центрі уваги культурного світу (бо сам голод тогоб не зробив).

Чи для майбутнього Наддніпрянщини ліпший такий зворіт подій? Ліпший! Що більше: тільки такий зворіт подій — є одиноко добрий для неї. Добре, що підтримувана „українізацією“ омана „співжиття двох братніх народів“ — українського й російського — нарешті присла, навіть в очах туподу-

мів. Добре, що ситуація виявилася, бо — як казала поетка: „волю я мучителя Нерона від ворога такого, що розідає душу“...

Напевно всі тартюфи з органів фарисеїв і саддукеїв, отих „Дзвонів“, „Мети“ і „Зорі“—знову, числячи на глупоту читачів, накинуться на мене: — ага, так ви волієте голод і нужду на Україні! Ви тішитесь з терору там! — Ні, фарисеї, не тішуся з того. Тішуся з чого іншого: з того, що нарешті тепер дістане в лоб ваша філософія, як її формулувала „Нова Зоря“: „ми не повинні називати большевиків „Москва“. Цей шовінізм з духа Донцова зроджений... шкідливий для нашої справи“. Тішуся, що цей шовінізм“ тепер буйним цвітом розривається на Наддніпрянщині, і зростові його вже не перешкоджають ні Постишеви з одної сторони, ні галицька колтунерія — з другої. Тішуся, що баламуцтво скінчиться, що скінчиться забава в федеративних „самостійників“, що нарешті справу поставиться в цілий зріст, як—казав Косьор—як справу „розбиття єдності (Росії) і відірвання України від СРСР“.

Ідея фарисеями опльовувана і зогиджувана, ота ідея „розбиття і відірвання“—заясніє тепер як ніколи на Наддніпрянщині, хочби не знати як ляментували проти того наші соціалістичні єпископи *in partibus*, спізнені адоратори триєдиної Руси чи новозорянські приятелі товариша Йоффе.

Які перспективи отвирає таке положення? Україна стала знову нічия. Сповідність панування якоїсь (комуністичної) ідеї, яка нібито здобула край—щезла. Самі московські проконсули в Харкові стверджують це, дошукуючися зради не тільки в колхозах і в комсомолі, але й в самій партії (КПБУ). Україна—перестала бути їх. Але не в вже вона й під пануванням тої ідеї, якій поклонялося народолюбне, гуманне, соціалістично-драгоманівське інтернаціоналістичне українство передвоєнної доби. Україна стала знову нічия, і лише —як єдина реакція на минуле—зростає там ідея націоналізму, заперечуваного і виклинаного в „дні весни“ березня 1917 року.

Галицька й емігрантська соціалістична й клерикальна колтунерія інстинктом відчула це. Звідци й велике „бам бам“, яке вона робить довкола української справи на Наддніпрянщині — ануж прийде час, коли теперішні кон'юктуральні „католики“ знову захочуть бути „вождями народу“ в „анархічній“ Україні, щоб знову віддати її якомусь Йоффе...

Ануж деякі комуністи пригадають, що й вони — як була кон'юктура — були послами чи міністрами УНР, щоб зрадити її для нових шляхів... Ануж деякі приятелі Тореса захочуть привернути часи свого „директоріату“, коли вони ще не з Торесом водилися, а з „народом українським“, навіть не з пролетаріатом...

І компанія заметушилася...

Не гадаю, щоб щось з того вийшло. Ситуація на Укра-

їні дуже нагадує ту, що її переходила Німеччина перед 1813 роком, коли все здорове рвалося помстити Єну і Аверштедт, коли ті самі, що вчора стелили квіти під ноги воякам революційної армії Наполеона, нині—готувалися відплатити йому — за свою ганьбу і за свою глупоту...

Але хто знає історію, той знає рівнож, що німецька колтунерія той визвольний рух—всіма силами стримувала. Чи хто знає напр., що Фрідріх Ян, учасник кампанії 1813 р. довгий час сидів у німецькій в'язниці за пропаганду... „дуже небезпечної ідеї зєднання Німеччини“? Що Ернст Моріц Арндт, проповідник війни з Наполеоном теж за свій „шовінізм“ висидів за ґратами? Що був час, коли уряд заборонив друк „Промов до німецької нації“ Фіхте? Що Гофмана Фалерслебена позбавили катедри за написання небезпечної пісні.. „Deutschland, Deutschland über Alles“? Чи хто знає, що пануюча колтунерія кількадесятьох німецьких сереніссімусів—лиш тоді рішила стати на чолі визвольно-національного руху, коли побачила, що він грозить перехлїснутися їй через голови?

Те, що зробив з тими сереніссімусами Гітлер і з їх попіхачами ваймарськими соціалістами — то зробив не Гітлер, лише сама Немезіда історична, яка мусіла вирвати п'яте колесо від воза.

Подібна ситуація назріває й на Україні. На Україні повстає порожнеча і вони гадають виповнити її своїм змістом, але як в Німеччині в 1814 році — наші сереніссімуси стають колодою для нового руху. Де світ вагітнів новою ідеєю, разом з нею приходила й нова людина. Вона прийшла разом з Лютером, вона прийшла разом з Фіхте, вона прийшла разом з вояками Мікада в Корей й Манджурії, вона прийшла тепер в Італії. Що ж за нові люди готуються у нас обійняти спадщину захитаної большевицької Москви? Може „новозорянські“ кретини, які повчають, що не вільно ідентифікувати большевизм з Москвою, щоби мати знову якогось ідола, перед ким і по поваленні комунізму — могли би схилити гнучку шию? Чи може фарисей з Метти, (ч. I), які знову лянсують стару „національно-політичну концепцію“ федеративного строю, щоби з гетьманом будувати „нову“ Росію на Україні? Чи радикали, які виступають з прапором соціалізму, що „врятує країну від голоду й нужди“ пригтовляючи золотий мостик до російських „есерів“, аби заволокти Україну до шаповалівської „Ліги народів Східної Європи“? Чи наддніпрянські соціалісти з Мазепами, що—аж по п'ятнадцятох літах надумалися відлучити від церкви федераліста Винниченка, підтримуючи його, коли мав владу і змогу шкодити? На те, щоби знову робити нісенітницю, яких шкідливість зрозумілиби щойно по нових п'ятнадцятох роках? Чи червоні интернаціоналісти, які прислухаються не до голосу своєї країни, лише до приказу Абрамовича і Вандервельде з 2-го Интернаціоналу? Чи интернаціоналісти чорні, які літами

словом не озвалися на переслідування релігії і церкви на Україні, а шойно на приказ Риму надумалися забрати голос?

Це мають бути „ідеї“, якими вони наповнять наступаючу порожнечу на Україні? Це мають бути „люди“, які здолають комусь вказати шлях, когось повести? Коли німецька колтунерія в 1812 р. проscribeувала Фіхте, наша колтунерія — проscribeує Шевченка й Лесю Українку. Коли німецька колтунерія зачинаючи накинута низами війну з Наполеоном перед розпадом французької імперії, замикала по тюрмах Арндтів і інших „шовіністів“, наша колтунерія — обливає болотом наклепів і денунціяцій українських „шовіністів“, які важуться поставити справу спору з Москвою в цілий зріст... І вони думають, виграти гру? Вони думають, що цинічно захищаючи інтереси кліки, гаслами католицької моралі, до якої не доросли і якої не в стані зрозуміти їх дрібні душі, вони думають, що ніхто не відважиться зрвати з них маску? Вони гадають, що колись популярні у нас гасла братерства народів і соціалізму дозволять їм безкарно надуживати їх, щоби привести нас під команду масонерії з 2 го Інтернаціоналу чи міжнароднього жидівства? Пропаганда наших червоних і чорних інтернаціоналістів проти „шовінізму“, колиб їм удалося відіграти рішачу ролью в грядучих подіях на Наддніпрянщині, привелаби тільки до того, до чого ці згубливі доктрини вже раз привели в році 1917, коли в Києві теж зогиджувалося все „шовіністичне“: до заламання енергії народу і до психічної прострації, на якій пізніше знову жируватимуть ті чи інші будівничі „єдиної і невідимої“.

Добре сказав один німець, що в Європі, яка живе глибокими традиціями минулого, всяке Новонародження завжди є водночас Відродженням, відродженням чогось минулого. Кожна творча доба повертає до життя давно, здавалосяб, погребаний кусник історії. Італійський Ренесанс бачив себе в постаті Греції з V-го віку, перша французька республіка хотіла взоруватися на римській, цесарство — на цезаризмі. Хмельничани радо пішались предками своїми Роксолянами і варягами. І коли недавно на степах України замаяли козацькі шлики й оселедці — це було зявище того самого порядку. Так було, так мусить бути... І якраз цю традицію, це Відродження, без якого нема Новонародження, без якого гине тяглість національних зусиль — їх нищать: червоні інтернаціоналісти з Москви, рожеві інтернаціоналісти з 2-го інтернаціоналу і чорні інтернаціоналісти з Мети, Зорі і Дзвонів. І що ставляють на місце того „відродження“? Одні науку сина франкфуртського рабіна, другі дивацьке девотство і душевне льокайство... І на правду думають, що опріч девоток і льокаїв хтось може піти з ними?

На Україні іде процес абдикації останнього втілення великого Могола. Порожнеча лишиться, або дальше порожнечую, або її місце займе Європа. Тільки Європа, та Європа, яка скрізь, де йде „вносить неспокій і тривогу“, яка „в порівнанні з шляхотним і мудрим китайцем (хінським чи нашим) мусить

видаватися ординарною, з її активністю і невсипущим духом підприємчivosti, з її оптимізмом і завжди на зовні спрямованою енергією“, але якої „рабятська енергія“ творить дива¹⁾. Чи знають щось про ту енергію наші соціялісти, чий мозок напханий ідеями „еволюції“ і „залізних законів історії“, об які ліпше не розбивати голови? Які стимули для своїх вчинків шукають не в своїй волі, а в чужій статистиці? Чи знають щось про ту енергію чорні інтернаціоналісти, від яких давно відлетів шляхотний дух Льюїоли, очманілі від поклонів перед кесарями? Воля європейської людини жене її на змагання з тим більшим завзяттям, чим більше безнадійною видається ситуація. „Point n'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer“ (Не треба мати певної надії, щоби щось зачинати ані мати щастя, щоби витривати).. Це сказав Вільгельм Оранський, і це було „дуже стоїчне, отже дуже європейське слово“... З тим стоїцизмом ведеться вже від літ боротьба проти Москви на Україні. І що знають про цей стоїцизм панікери з обох інтернаціональних таборів, яким щойно ворожка мусить на картах виложити „поводжене“, щоби вони щось розпочали?

„Досі—читаємо в того самого ученого—вчила нас історія, що ідеї, щоби жити, мусять пити кров. Мов привиди якогось підземного або надземного світа, уносилися вони над землею і посилали свої жертви на смерть“²⁾. Ця кров лялася під Тернопіллями і летється на Наддніпрянщині. Це є історичний факт... І що знають про це фарисеї, які казяться на противників за цитати з Ніцше і кричать — на шибеницю з ним! Вони самі знають, що не є це слова зненавидженого ними їх противника, оті слова, що вони, мов папуги, повторяють в кожному числі своєї щотижневої сплювачки, лише слова Ніцше. Що йому вторують щойно цитовані слова німецького ученого, а йому знову слова Декостера і поета Георге, і Морана, якого статтю недавно приніс „Вістник“. Це є Європа, і вона є з нами, а ми з нею. І етика цієї Європи є з нами, не з фарисеями. І ніколи з ними не буде, хочби змобілізували цілу інтелектуальну мірноту з своїх редакцій, хоч би своїм полемістичним жаргоном закасували не тільки всіх базарних баб на світі, але й магістрів з „Дзвонів“ і докторів з „Нової Зорі“.

Переляканий Радек пише про „новий поділ світа“. Так, дійсно ми вступаємо в смугу часу, яка ставлятиме проблеми не дрібніші від рішених світовою війною. Поділ Китаю, вирушення Японії на підбій азійського континенту, грізні контури великого спору за Пацифік, ліквідація вікопомного діла Єрмака в Сибіру, поворот Росії в свої етнографічні береги — все це питання тої міри, що кожне з них само висталоби, щоби заповнити в інші часи ціле століття гамором війн і революцій.

1) Max Reichner, Europa u. Europäer, N. Zür. Zeitung, 31. XII Bl. I.

В такі хвилини противники великої драми числяться лиш з грачами великої сили, або великих аспірацій. І ось в цей момент приходять на сцену наші політичні полатайки, з „концепціями“ федеративного Сходу Європи, або „трьох Русий“, маленької направи механізму. І ці сліпі й глухі комедіянти-жертви чужих підштвтів, або власної індоленції, думають, що хтось колись братиме їх поважно і уважатиме за представників якоїсь великої справи?

Живемо в часи, коли Німеччина виступає з Ліги Народів, коли з неї виступає Італія, коли всі постанови міжнародного ареопагу ігнорує Японія, коли всі міжнародні конгреси кінчатся фяском. І в цей момент з'являються наші соціалдемократи і доводять, що „у світовій opinіo після війни спостерігається поворот проти національного принципу...“, що „світ суверенних націй – це синонім вічного руйніництва“, та що „світова opinіo, це чинник, якого політично не можна нехтувати“ (празький „Соціал Демократ, ч. XIII-XIV). Чи ці люди гадають, що „opinіo“ хоч одного порт'єра, хоч якогобудь міністерства закордонних справ, буде числитися з ними? Чи не розуміють, що вони надаються не на політичні конференції, лише до музеїв старих раритетів?

Щирий українець Косьор, який разом з другим щирим українцем Постишевим править Україною, поставив всі точки над І. На пленумі Ц. К. КП(б)У він сказав: „Наша партія завжди провадила найзазятішу і найбеззгляднішу боротьбу проти національних антагонізмів... В тій боротьбі завше спрямовували ми вістре спеціально проти угодовців з націоналістичного табору, які затрували працюючих націоналістичними гаслами. Не даремно Ленін в цілім ряді статей ще з перед революційних часів з особливою рішучістю... виступав проти меншевиків, бундівців, проти ...Донцових, Юркевичів і інших... Сіючи національні антагонізми, буржуазія прагне розбити єдність народів СССР. відірвати від нього Україну“. Ось цим Косьор провів незатерту демаркаційну лінію між українськими патріотами і патріотами Росії. Хто хоче визволення України від Росії, той мусить „сіяти національний антагонізм“. Хто його поборює, чи то большевизм, чи то соціалізм, чи то католицізм, той скріплює „єдність народів СССР. разом з Постишевим...“

Ще драстичніше сказав „обожжаемый вождь пролетаріату“ Сталін – цитований тим самим щирим українцем Косьором: — „давніше принято було думати, що єдиною методою звільнення народів є метода буржуазного націоналізму, метода відпаду одного народу від другого, метода їх розлучення, метода підсилення національного антагонізму між працюючими масами різних народів. Тепер ту легенду треба уважати за спростовану“... Большевицька революція знайшла нову методу „визволення пригночених народів, вказуючи на практиці можливість і доцільність братньої спілки робітників і селян найріжніших націй на засаді добровільности та інтернаціоналізму“... Наші

інтернаціоналісти — червоні, рожеві і чорні—можуть стрясати небо і землю і призивати всі кари єгипетські на „шовіністів“, фактом лишиться: що метода тих останніх — веде до унезалежнення України, до її „відпаду“ від ССРСР., тоді як метода не „антагонізму“, а „братньої спілки“, — метода „антишовіністична“, тая захвалювана Сталіном, „Громадським Голосом“, „Новою Зорею“ і Липинським—веде до скріплення російської імперії. Третього нема. Ріжниця між Сталіном і його мимовільними прихильниками лиш та, що Сталін — не дурить себе, бо там де треба ді й с но, не на папері, визволити нарід зпід панування інших, — там Сталін сам уживає „буржуазної методи антагонізмів“, як найбільш доцільної... Тим часом наші мимовільні прихильники Сталіна — в святій наївності роблять його роботу чи роботу якоїсь іншої Росії.

А може роблять це в підсвідомім почутті власної імпотенції? Бо тою „буржуазною“ методою можуть послуговуватися не всі. Для того потрібно не належати до психічної раси червоних чи чорних мандаринів. Для того треба належати—до іншої раси людей, до тої, про яку говорить Унґмуно, звертаючись до свого приятеля:

„Ти знаєш мене і тямий добре, як далекий я від погоні за парадоксами... Що думають про це деякі дурні, мені все одно. Ти і я—мій любий приятелю..., дискутували над словом з Ібзенівського „Бранда“., що шалений це той, хто є самотній. І ми погодилися на тім, що божевілля перестає бути божевіллям, коли прибирає масовий характер, коли став божевіллям цілого народу, а може навіть цілої людскости. Оскільки якась омана став загальною,... вона перестає бути оманою, що-би замінитися в щось реальне, що лежить поза кожним з тих, які її переживають. Ти і я, ми погодилися на тім, що треба би було юрбі, народові, нашому еспанському народові прищепити якесь божевілля... Ти і я, ми були обурені на те, що тут називають фанатизмом і що, на наше нещастя, ним не є. Ні, ніщо з того, що приписане, що тримане на повіді, спрямоване в упорядковані канали дяковчителями, попами, цируліками, князями й каноніками, — ніщо з того не має нічого спільного з фанатизмом... А коли якийсь дяковчитель, піп, князь чи канонік захоче затримати цей похід і скаже: „Мої діти, це добре, я бачу, що ви сповнені героїзмом і святим обуренням, я теж хотів би з вами піти; але перш ніж ви всі і я з вами зберемося, щоби доконати нечуваного діла, — чи не ліпше, як би ми всі разом перед тим порозумілися що до того, в чім має бути те нечуване діло?“ — коли пара тих злочинців... прийде і захоче стримати похід такими промовами, то юрба повинна кинути ними об землю, і початок нечуваного діла буде зроблений“...¹⁾

Еспанець добре розумів своїх мандаринів, знав, що їх со-

¹⁾ Miguel de Unamuno, Das Leben Don Quijotes und Sanchos.

лодкі слова то тільки на те, щоби не дати статися нічому великому, щоби виляти зимну воду на горячизну, щоби посадити їх з собою до спільного стола на милу розмову. В нашій випадку: з Керенським, з Раковським, з Денікіном, я знаю з ким. Еспанець знав добре цих мандаринів, які — коли їх не усунути на бік, зачнуть від улесливих слів, а скінчать плюгавленням пам'яті Шевченка й Лесі Українки, замиканням або викликанням Арндтів, помаганням Йоффим чи Мілюковим ліпити стару тюрму народів на засаді „братньої спілки“ малоросів з великоросами, на засаді добровільності та інтернаціоналізму.

Нищити „шовіністичних“ сіячів „антагонізмів“ — це завдання всіх мандаринів: клерикальних, соціалістичних і гетьмансько-монархічних.

Передбачуємо вереск, що счинять наші фарисеї. Верещати можуть, але — по перше, хай не роблять шахрайств і за цитати з Унамуна роблять анархістами і варятами не тільки мене, але й Унамуна, а по друге — хай приймуть до відома, що ліпше бути божевільним з Унамуно, Мораном і Георге, аніж „нормальним“ з Назаруками, Ісаєвими та їх протекторами...

„Божевільними“ ці люди бути не можуть. Мандарини не в ніколи божевільні, вони вираховані, обачні (де ходить про їх інтереси) і ніколи не замикають жадної хвіртки. Що значить, з плечима опертими об мур, не маючи як зробити кроку, щоб відступити назад, — чекати лицем до лиця ворога — ця позиція для колтунерії незрозуміла...

Їх позиція інакша. Для інтернаціоналістів чорних: не можна гукати проти Москви, бо „Європа все таки з повагою відноситься до Москви“... („Нова Зоря“). А для інтернаціоналістів рожевих: „світова опінія, це чинник якого політично не можна нехтувати“ (Соціал Демократ)... На Україні соціалізм большевицький може створити сцени, якими й „Данта старого перелякатиб можна“ (мовляв Шевченко) — червоним і чорним мандаринам це не дошкуляє. Вони прислухуються до того, що скаже Європа і світова опінія?.. А в суті річі навіть не до того, а до квиління своєї дрібної душі. Не людям з цею душею підносити претенсії бути елітою народу, і не виробить їм цієї марки їх преса.

Їх преса, їх пропаганда — це культурні сутерини, від яких розходиться сопух кепсько перетравленої духової поживи і дрібязкова злоба людей, які з своїх вікон обсервують лиш ноги щасливих мешканців вищих поверхів. Гасла соціалізму чи католицтва — це лиш убрання „охоронного кольору“, якими прикривається їх порожня суть, їх убогі думки і нікчемні наклепи, які роблять сором не тільки католицькій, а всякій етиці.

Червоний Торквемада в Москві голосить анатему шовінізмові, а йому вторують галицькі мандарини. Гієни виють, гієни чують жнр, гієни думають, що ще придуть їх часи на

Україні. Гієни помиляються. Україна напевно обійдеться без них. В грі, яку зачали, вони напевно програють.

Косьор ясно поставив справу, про що йде тепер на Україні. Задача, яка всгала перед нею—її розв'яжуть не інтернаціоналісти не мандарини. Замінити одну порожнечу другою—не мало би жадного глузду.

Г. Арсо

Стависький і гангрена парламентаризму у Франції

(допись з Франції)

Францію стрясають судороги революції. Афера жида з України—Стависького викликала скандал, перед яким бліднуть всі дотеперішні панамі.

З приводу цього скандалу писало *Matin* (11 I.):

„Колиб тема не була така сумна, можнаб було вмerti зі сміху, на згадку, що держава породила не менше як 12 законів і декретів, щоби урегулювати функціонування заставних банків (звідки почалася афера Стависького — Г. А) та що вона підпорядкувала ці банки, для ліпшої контролі, під догляд аж двох міністерств: торгівлі і скарбу...

Ніколи організація кредиту не була більше удержавлена (зетатована), як в данім випадку, — після соціалістичної рецепти Блюмів. Ніколи ця організація не давала більшої гарантії, бо етатизм, правда? — даєж всякі гарантії справности, безкорисности й ошадности!.. На нещастя, гола дійсність довела, що варті соціалістичні теорії... Колиб заставний кредит в Байоні не був державним підприємством, не мавби державного стемпля на собі, не тішивсяб гарантією держави, не офірувавби фальшивої певности державної контролі, кольосальне шахрайство Стависького не булоб можливе. Ані приватні товариства обезпечення, ані каси соціального забезпечення не авансувалиб байонському банкові 300 мільонів на його бони. Ні міністри не укладалиб обіжників, що поручали льокацію цих бонів. Оповідають про наганячів Стависького. Але не забувайте, що перший з них — це держава, — і до того такий, що не зявиться перед слідчим судею“.

Ось суть гангрени, яку створила афера київського жида у Франції.

З одної сторони це кріза держави, яка попала в руки радикалів соціалістів; з другої — це кріза парламентаризму (де ліві мають більшість), який став грищем, де полагоджували свої інтереси ріжні каналі. Уряд і парламент стали знярядям